Lausunto eduskunnan ympäristövaliokunnalle hallituksen esitysluonnoksesta jätelain ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamiseksi (HE 46/2022 vp)

Hallitus esittää muutoksia jätteitä koskeviin rekistereihin ja rekisterien sisältämän tiedon käsittelyyn ja käyttöön. Lakiesityksen tavoitteet menettelyjen sujuvoittamisesta ja tietopalvelujen luomisesta ovat pääsääntöisesti kannatettavat.

Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP ry:llä on huomautettavaa etenkin lain voimaantulon ajankohtaan (tiedonsiirto siirtoasiakirjarekisteriin) ja siihen, kuinka nopeasti tiedot tulee rekisteriin siirtää. **YTP esittää seuraavia muutoksia, joilla ei ole ympäristönsuojelullisia vaikutuksia, mutta jotka mahdollistaisivat yritysten omat järjestelmämuutokset ja vastaisivat paremmin jätehuollon käytännön toimintaa.**

1. YTP esittää, että uuden siirtoasiakirjarekisterin voimaantulon ajankohtaa siirrettäisiin ehdotetusta (1.9.2022) vuoden vaihteeseen: 1.1.2023.

- Esitys tiedonsiirrosta uuteen siirtoasiakirjarekisteriin tulee voimaan hyvin nopeasti, eikä yrityksille jätetä riittävästi varautumisaikaa. Yritykset ovat vasta rakentamassa tiedon siirtoon liittyviä järjestelmiä. Vain osalla on käytössä järjestelmän kanssa jo nyt yhteensopivat nk. kaupalliset järjestelmät. **Lakiesityksen ajankohta tarkoittaisi, ettei tiedonsiirtoa voitaisi käytännössä toteuttaa kaikilta osin 1.9. alkaen.**

- **Tiukka siirtymäaika altistaisi yritykset laiminlyöntimenettelyyn.** Lakiesityksessä on korostettu nimenomaan alkuvaiheen valvontaa: ” Viranomaisten puolelta olisi tarkoitus tehdä tehostettua valvontaa ja seurantaa lain toimeenpanon alkuvaiheessa sen varmistamiseksi, että asiakirjoja viedään rekisteriin.” Koska yrityksillä ei ole riittävästi valmistautumisaikaa, on mahdollista, että viranomaiset ryhtyvät nopeastikin lain 133 §:ssä tarkoitettuihin laiminlyöntimaksun määräämistä koskeviin toimiin.

- **Viranomaisjärjestelmien muutoksille annetaan pidempi siirtymäaika** kuin yritysten muutoksille. Esimerkiksi jätehuoltorekisteriä koskevat muutokset astuisivat voimaan vasta 1.1.2023 mm. viranomaisjärjestelmiin tehtävien muutosten takia. Samanlainen varautumismahdollisuus tulee antaa sekä viranomaisille että yrityksille. Etenkin isoilla yrityksillä järjestelmämuutokset ovat vaativia.

2. YTP esittää, että lakiin tai sen perusteluihin kirjattaisiin, että viivytyksettömällä tiedonsiirrolla tarkoitetaan 5–7 arkipäivää. Näin rekisteriin siirtyisi oikeiksi vahvistetut tiedot, eikä merkintöjä jouduttaisi turhaan korjaamaan tai korjauttamaan viranomaisella.

- Tiedot uuteen siirtoasiakirjarekisteriin tulee esityksen mukaan siirtää viivytyksettä. **Viivytyksetön tietojen siirto on määritelty liian lyhyeksi käytännön toiminnan kannalta**. Perusteluiden mukaan viivytyksetön tarkoittaa *muutamaa päivää*. Vaatimusta muutamasta päivästä ei perustele ympäristönsuojelulliset syyt, valvonnan tai seurannan tarpeet taikka muutkaan erityiset syyt.

- **Lakiesitys sisältää virheellisen käsityksen** siitä, että tieto kuljetusta jäte-erästä olisi valmis heti siirron päätyttyä vastaanottopisteen vaa'alla. Vastaanotettuja jätteitä joudutaan usein tarkastelemaan tarkemmin oikeiden koodien ja käsittelytapojen tunnistamiseksi. Oikeat koodit pystytään tuottamaan viikon aikataululla.

Lisätietoja
Katja Moliis, johtava asiantuntija
katja.moliis@ytpliitto.fi, 0505255762
Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP ry